

Censuur en kale poezen

In de zomervakantie was er een opvallende reclame op de televisie. Een tiener vindt bij zijn zoektocht naar een 'kale poes' op het internet dankzij beschermende software niet de huidige mode in de porno-industrie, maar een plaatje van een sfinx. Voor mij was de reclame opvallend omdat ik vorig jaar een column heb geschreven over deze software. Unicaresoft Corporation wilde dit product op de markt brengen onder de naam MSNlock en verloor hierover een merkenrechtgeschil met Microsoft.

Interessant aan de MSNlock-zaak is dat Unicaresoft het geschil naar buiten heeft gebracht als een strijd tussen een bezorgde huismoeder en een multinational. Niets bleek minder waar te zijn. Unicaresoft is een commercieel bedrijf dat een product probeert te verkopen. De MSNlock-zaak was een reclamestunt en het huismoederverhaal is een mooi voorbeeld van corporate branding: het beïnvloeden van de publieke perceptie van een bedrijf. Dit is in het geval van Unicaresoft niet verbazingwekkend omdat het bedrijf onderdeel uitmaakt van de Head to Head Group. Hierin zit ook Head to Head Media dat gespecialiseerd is in corporate branding.

Wat mij bij MSNlock heeft verbaasd is hoe makkelijk het huismoederverhaal van Unicaresoft in de media is overgenomen. Vijf minuten zoeken op het internet was voldoende om te achterhalen dat Unicaresoft een commercieel bedrijf is en dat van het huismoederverhaal weinig klopte. Menig krant heeft blijkbaar zonder enige controle het persbericht van Unicaresoft overgenomen. Het David-tegen-Goliath-imago is een effectieve vorm van corporate branding.

Controle op de kwaliteit van persberichtgeving is problematisch. Degelijke controle kan al snel in censuur ontaarden. Een sprekend voorbeeld hiervan betrof een artikel over het declaratiegedrag van burgemeester Wolfsen van Utrecht. Wolfsen wist publicatie van dit artikel te voorkomen door de uitgever de oplage van het bewuste huis-aan-huisblad te laten vernietigen. De hoofdredacteur van het blad had eerder geweigerd om het artikel te schrappen met een beroep op de persvrijheid.

Mr. dr. Jaap Dijkstra – j.j.dijkstra@rug.nl –
directeur opleidingen faculteit rechten,
Rijksuniversiteit Groningen

De argumentatie van Wolfsen was dat het artikel inhoudelijk niet klopte. In het artikel kwam bestuursrecht deskundige Twan Tak aan het woord die beweerde dat Wolfsen ten onrechte huisvestingskosten declareerde. Wolfsen stelde dat hij de regelgeving correct toepaste. In de pers is veel aandacht geweest voor het censuraspect van deze zaak. Burgemeester Wolfsen beïnvloedde de persvrijheid door een publicatie tegen te houden. In een democratie is dit een ernstige zaak omdat de pers het publiek in vrijheid moet kunnen informeren. Als de publieke opinie eenzijdig wordt beïnvloed, dan is dit een bedreiging van ons democratisch staatsbestel. Maar dit geldt ook als de pers ongecontroleerd nonsens overschrijft. In het geval van Wolfsen had ik graag gelezen wie er nu eigenlijk gelijk had.

Zou de pers niet meer moeten verantwoorden wat er in haar berichtgeving wordt beweerd? Als wetenschapper ben ik gewend dat artikelen met bronvermeldingen zijn onderbouwd. Bij een artikel in de krant is dat lastig maar op het internet zou een serieuze krant dat eigenlijk best kunnen doen. Als het voor journalisten gebruikelijk zou zijn om hun bronmateriaal te vermelden dan zou al snel blijken wanneer ze voor het karretje van een belanghebbende worden gespannen.

Naar mijn oordeel verwarren journalisten te makkelijk de persvrijheid met het niet hoeven afleggen van verantwoording en het mogen afleveren van broddelwerk. Omdat het, in verband met de vrijheid van meningsuiting, niet mogelijk is om de pers hierop van buitenaf te controleren, zou het mooi zijn als journalisten dat onderling vaker zouden doen. Een pagina in de krant met kritiek op berichtgeving van de concurrenten: een bron van polemiek. Als wij de pers niet kunnen controleren, laten de journalisten dat dan zelf doen in plaats van kritiek altijd te pareren met de vrijheid van meningsuiting of dat men slechts de boodschapper is. MSNlock laat zien hoe onterecht dit gebrek aan beroepsethiek kan zijn. **IK**